

Б. І. Пишук,
д. е. н., професор, професор кафедри фінансових технологій та консалтингу,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7930-0791>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.12.14

ІНФОРМАЦІЙНА ПРОЗОРІСТЬ КРІЗЬ ПРИЗМУ ESG-ПРИНЦИПІВ ЯК СУЧАСНИЙ ІМПЕРАТИВ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТОК КОМПАНІЙ

В. Pshyk,
Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department
of Financial Technologies and Consulting, Lviv National Ivan Franko University

INFORMATION TRANSPARENCY THROUGH THE PRISM OF ESG-PRINCIPLES AS A CURRENT IMPERATIVE FOR ATTRACTING INVESTMENTS IN THE DEVELOPMENT OF COMPANIES

Стаття присвячена обґрунтуванню ролі висвітлення інформації про діяльність компаній на базі ESG-принципів у процесах залучення ними інвестиційних ресурсів. Визначено ознаки інформаційної прозорості компаній: розкриття інформації про діяльність компанії усім зацікавленим суб'єктам; інформація пов'язана з цілями діяльності компанії; інформація розкриває правові, економічні, соціальні, екологічні та управлінські сторони діяльності компанії; інформація пов'язана з принциповими рішеннями та їх обґрунтуванням; дані та інформація мають прями чи опосередковане відношення до діяльності компанії; інформація своєчасно надається у потрібних обсягах і є доступною.

У статті аргументовано, що інформаційна прозорість корпорації є важливим індикатором її стійкості на довготривалу перспективу, що позитивно позначається на фінансових показниках компанії, зростанні ринкової капіталізації, розширенні доступу до фінансування та товарних ринків, зміцненні ділової репутації. На основі наявних даних про ESG-активність компанії, інвестори і кредитори формують уявлення про рівень ризику. Низький рівень прозорості може свідчити про наявність порушень у її діяльності, що підвищує ризики вкладень в компанію і призводить до зниження вартості її капіталу.

Акцентовано увагу на проблема впровадження ESG-принципів в практику менеджменту українських компаній. слабка обізнаність і недостатнє розуміння проблематики ESG вітчизняними інвесторами та потенційними компаніями-реципієнтами інвестицій; відсутність єдиних підходів та стандартів до побудови та функціонування системи ESG-звітності; неповне розкриття інформації про ESG-активність українськими компаніями; недостатнє висвітлення у мас-медіа інформації про проблематику ESG та наявні напрацювання у напрямку її вирішення; відсутність належної інформаційної інфраструктури у сфері ESG, а також досвіду та стимулів у зборі, підготовці та висвітленні подібної інформації та інші.

Наголошено на необхідності органів влади та регуляторів фінансового ринку проведення роботи у напрямках сприяння обізнаності українського бізнесу ESG-принципів, дотримання чинного законодавства у цій сфері, розробку єдиних підходів до формування та оприлюднення ESG-звітності, а також поширення цієї практики на якомога більшу кількість українських компаній.

The article is devoted to substantiating the role of covering information about the activities of companies based on ESG principles in the process of attracting investment resources. Signs of information transparency of companies have been identified: disclosure of information about the company's activities to all interested parties; information related to the goals of the company; the information discloses the legal, economic, social, environmental and management aspects of the company's activities; information related to principled decisions and their justification; data and information are directly or indirectly related to the company's activities; information is provided in a timely manner in the required volumes and is available.

The article argues that the information transparency of the corporation is an important indicator of its long-term sustainability, which has a positive effect on the company's financial indicators, the growth of market capitalization, the expansion of access to financing and product markets, and the strengthening of business reputation. Based on the available data on the company's ESG activity, investors and creditors form an idea of the level of risk. A low level of transparency may indicate the presence of violations in its activities, which increases the risks of investments in the company and leads to a decrease in the value of its capital.

Attention is focused on the problem of introducing ESG principles into the practice of management of Ukrainian companies. weak awareness and insufficient understanding of ESG issues by domestic investors and potential investment recipient companies; lack of uniform approaches and standards to the construction and functioning of the ESG reporting system; incomplete disclosure of information about ESG activity by Ukrainian companies; insufficient media coverage of information on ESG issues and existing developments in the direction of its solution; lack of appropriate information infrastructure in the field of ESG, as well as experience and incentives in collecting, preparing and highlighting such information, and others.

The need for authorities and regulators of the financial market to carry out work in the directions of promoting Ukrainian business awareness of ESG principles, compliance with current legislation in this area, the development of unified approaches to the formation and publication of ESG reporting, as well as the spread of this practice to as many Ukrainian companies as possible.

Ключові слова: ESG, ESG-активність, ESG-звітність, інвестиції, інформаційна прозорість, компанія, цілі сталого розвитку.

Key words: ESG, ESG activity, ESG reporting, investment, information transparency, company, sustainable development goals.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В сучасних умовах високого рівня інформатизації суспільства, інформація відіграє дедалі більшу роль у розвитку компаній, а впродовж останніх років, як засвідчила світова практика, проблемам впровадження у діяльність компаній ESG-принципів приділяється першочергова увага. Саме ці принципи передбачають відповідальне ставлення до довкілля (E — environment), високий рівень соціальної відповідальності (S — social) та ефективне корпоративне управління (G — governance). А забезпечення сталого розвитку на базі ESG-принципів розглядається науковцями і практиками — економіста-

ми як головний тренд сьогодення та стратегія ефективного і стабільного розвитку компаній. Саме в наукових і ділових колах на даний час сформувалася єдність у поглядах з приводу того, що дотримання у компаніях ESG-принципів у бізнесовій діяльності стає одним із найвпливовіших чинників, під впливом якого формується їх інвестиційна привабливість та майбутня вартість капіталу.

Більше того, практика вимірювання впливу компаній на навколишнє середовище, соціальні проблеми та практики корпоративного управління стає дедалі поширеною, оскільки інвестори прагнуть узгодити свої інвес-

тичії зі своїми цінностями та проблемами. Компанії теж усвідомлюють важливість впровадження ESG-принципів у свою діяльність як основи для зміцнення своєї репутації, зниження ризиків і забезпечення подальшого розвитку. До того ж дотримання зазначених принципів зможе забезпечити необхідну прозорість (до якої прагнуть інвестори), культуру та практику на робочому місці (яких потребують працівники), а також зосередженість на питаннях збереження довкілля, які впливають на поведінку споживачів [1]. Саме тому проблематика розкриття та висвітлення інформації з позицій дотримання ESG-принципів в діяльності компаній набуває пріоритетного значення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Активними дослідженнями питань забезпечення інформаційної прозорості компаній на базі ESG-принципів у розвинутих ринкових країнах займаються такі відомі організації як Європейська комісія, International Development Finance Club, PwC, KPMG, Bloomberg та багато інших. До того ж питання розкриття інформації у звітності про сталий розвиток привертає останнім часом дедалі більше уваги з боку вітчизняних і зарубіжних дослідників, серед яких J. Ahlberg, K. Jonner, C. Kauffman, M. Robinson, T. Zarsky, M. Кіржецька, Ю. Кіржецький, І. Макаренко, О. Пластун, Ю. Серпенінова та багато інших. Серед розмаїття проблем сталого розвитку на перший план виходять питання ролі і якості інформації про сталий розвиток, зв'язок між розкриттям інформації на базі ESG-принципів із результатами діяльності компаній, вплив ESG-активності компаній на залучення інвестицій та вартість їхнього капіталу у різних країнах світу. Незважаючи на певний рівень теоретичних розробок, наявність наукових напрацювань та практичного досвіду, проблематика забезпечення інформаційної прозорості з урахуванням ESG-принципів як важливої умови залучення українськими компаніями вітчизняних та іноземних інвестицій потребує подальшого дослідження. Важливість цих проблем і недостатній рівень їх висвітлення в наукових публікаціях зумовили актуальність цієї проблематики.

МЕТОЮ СТАТТІ

Метою статті є обґрунтування ролі висвітлення інформації про діяльність компаній на базі ESG-принципів у процесах залучення ними інвестиційних ресурсів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Незважаючи на широке визнання ESG-принципів, серед науковців і практиків досі триває дискусія на предмет їхнього застосування менеджментом компаній в ході прийняття стратегічних та оперативних рішень. Зокрема, противники впровадження ESG-принципів називають їх нечіткою конструкцією, яка потребує від компаній зростання рівня операційних витрат та знижує добробут акціонерів. Натомість прихильники цієї ідеї стверджують, що інвестування у проекти, що підтримують ESG-активність компаній, забезпечують репутаційні перева-

ги бізнесу за рахунок підвищення довіри з боку інвесторів, оптимізують використання ресурсів, створюють нові ринкові можливості, які загалом позитивно сприймаються на ринках капіталу.

Кожна компанія, незалежно від виду економічної діяльності, здійснює прямий чи опосередкований вплив на довкілля та суспільство. А враховувати вплив ESG-чинників в ході менеджменту та приймати ефективні рішення дає змогу прозора й ефективна система корпоративного управління, яка допомагає компаніям встановити цілі та виміряти вплив цих чинників на результати їхньої діяльності. А відтак цілі сталого розвитку, які досягаються в ході діяльності компаній та практично не відрізняються для різних сфер економічної діяльності, доповнюють їхні корпоративні стратегії. Так, за результатами дослідження Європейської бізнес-асоціації, частка інвестицій в ESG-активність різних компаній сягає від 5 до 16% (переважно у сферу управління відходами та реалізацію програм з енергоефективності), хоча у США значення аналогічного показника зафіксовано на рівні 68%, що свідчить про пріоритетність даного напрямку [2, с. 34].

Вплив інформаційної прозорості на діяльність компаній визначає необхідність вивчення даної проблеми з точки зору критеріїв оцінки рівня розкриття інформації. Існує чимало різноманітних практик — рейтинги, конкурси, оцінка звітності, завдяки яким відбувається оцінка рівня інформаційної прозорості компаній. З одного боку, термін "інформаційна прозорість" є сьогодні досить популярним, особливо в умовах невизначеності та загострення кризових процесів, але з іншого — немає точного визначення цього терміну. Тому якими б характеристиками не володіли окремі компанії чи групи компаній, єдиної відповіді не це питання не існує, тим більше немає на сьогодні єдиного підходу до визначення оптимального рівня інформаційної прозорості.

В сучасних умовах високого рівня інформатизації суспільства, інформація відіграє все більшу роль у розвитку компаній. При цьому існують дві важливі особливості поняття "інформаційна прозорість": швидке зростання популярності і широке застосування у різноманітних сферах [3, с. 11]. Перш за все це викликано тим, що інформаційна прозорість в умовах невизначеності впливає на швидкість і якість управлінських рішень.

Зміст інформаційної прозорості розкривається з огляду на своєчасне розкриття достовірної інформації відносно результатів діяльності компанії відносно всіх інших зовнішніх і внутрішніх економічних суб'єктів [4, с. 308]. Щоб інформаційна прозорість приносила максимум користі для компанії як інструмент залучення фінансування, вона повинна відповідати низці вимог. Будь-яка інформація для зацікавлених осіб повинна бути доступною в найкоротші терміни з моменту її появи. У разі, якщо інформація стає доступною через тривалий час, вона може втратити свою актуальність, а відтак — наслідки прийнятих рішень можуть відрізнятися від очікуваних. Так само, недостовірні інформація, навіть у незначних обсягах, може нанести велику шкоду корпоративному іміджу компанії. Натомість високий рівень прозорості формує належну довіру кредиторів та інвесторів, адже достовірність, об'єктивність та актуальність розкритої інформації про різні аспекти

діяльності компанії зменшує рівень невизначеності та знижує ймовірність виникнення негативних наслідків.

На нашу думку, інформаційна прозорість компаній визначається такими аспектами: розкриття інформації про діяльність компанії усім зацікавленим суб'єктам; інформація пов'язана з цілями діяльності компанії; інформація розкриває правові, економічні, соціальні, екологічні та управлінські сторони діяльності компанії; інформація пов'язана з принциповими рішеннями та їх обґрунтуванням; дані та інформація мають прями чи опосередковане відношення до діяльності компанії; інформація своєчасно надається у потрібних обсягах і є доступно.

Проте ESG-активність в діяльності компаній стримується низкою проблем, передусім проблемою забезпечення транспарентності з огляду на потребу збору, аналізу та узагальнення інформації про реалізовані заходи у цій сфері та ступінь досягнення цілей, поставлених в ході їх здійснення. До числа користувачів такої інформації належать міжнародні організації, різні міністерства і відомства, громадські організації, акціонери, клієнти компаній та інші стейкхолдери. Проте розкриття інформації про ESG-активність компаній є найбільш цікавим і корисним для так званих "розумних інвесторів", які володіють достатніми знаннями, що допомагають їм адекватно інтерпретувати інформацію, але не мають достатньої кількості часу на її пошук. Відтак наявність такої інформації звертає увагу компаній на слабкі сторони у сфері сталого розвитку, дає змогу аналізувати кращі світові практики у зазначеній сфері та розвивати власну ESG-активність на базі імплементації найбільш прийнятних елементів з огляду на вітчизняні умови та специфіку роботи компаній.

Незважаючи на те, що формування та оприлюднення компаніями звітів, які характеризують їхню ESG-активність, є добровільним процесом, однак усі вони у цьому мають інтерес з огляду на інформування стейкхолдерів про свою залученість до реалізації цілей сталого розвитку. Причому способи подання такої інформації можуть бути різноманітними: оприлюднення річної звітності, висвітлення основних результатів ESG-активності на корпоративному сайті чи у соціальних мережах, публікація відповідних прес-релізів та інформаційних повідомлень.

Найпоширенішим способом висвітлення інформації про ESG-активність компанії є публікація компаніями окремих ESG-звітів або ж інтегрованих звітів, що поєднують у собі як фінансову так і нефінансову інформацію. Ознайомлення з цими документами дає змогу зацікавленим особам порівнювати окремі компанії за внеском у досягнення цілей сталого розвитку. Однак потенційним інвесторам досить складно сформувати уявлення про загальну ситуацію у сфері ESG-активності та обрати на базі порівняння найкращу компанію, так як кількість таких компаній є доволі значною. Тому на допомогу приходять спеціалізовані провайдери інформації (Sustainalytics, Morningstar, Bloomberg, MSCI та інші), які збирають, систематизують та узагальнюють цю інформацію у вигляді так званих ESG-рейтингів. Проте, серед цих рейтингів теж існують розбіжності. Результати досліджень, проведені О. Пластуном, Г. Філатовою та Ю. Пуговкіною [5, с. 54] засвідчили, що жодної компанії з Топ-10 рейтингу "Corporate Knights" немає у результатах рейтингу "The Sustainability Yearbook".

Відсутність єдиних підходів до розкриття інформації у сфері ESG-активності створює умови для виникнення та поширення інформаційної асиметрії та різного роду хибних інформаційних сигналів (розбіжності ESG-рейтингів, компанії часто недооцінюють або переоцінюють свої ESG— зусилля, неврахування галузевої та географічної специфіки під час порівняння тощо), що зі свого боку призводить до неповного використання потенціалу ESG-інвестування загалом і, як наслідок, присутності значного фінансового розриву у досягненні цілей сталого розвитку. Тому наразі Глобальна ініціатива звітування (GRI) [6] є найбільш широко використовуваним стандартом для побудови ESG-звітності у діловому світі.

А на міжнародному рівні існує тенденція до надання незалежних підтверджень достовірності нефінансової звітності, якій повністю довіряють акціонери, стейкхолдери та ринки. Одним із яскравих прикладів є компанія "KPMG", фахівці якої мають багаторічний міжнародний досвід надання послуг у галузі управління питаннями сталого розвитку, підготовки ESG-звітності, розвитку каналів комунікацій з інвесторами. KPMG надає такі послуги компаніям у сфері ESG-активності [7]: аналіз очікувань інвесторів щодо управління ESG-питаннями; формування релевантного переліку ESG-рейтингів для участі; діагностика поточного рівня розвитку практик управління ESG-активністю; розробка ESG-стратегії компанії; розробка та сприяння в реалізації та розвитку практик управління ESG-активністю та підвищення позицій у ESG-рейтингах та індексах; допомога у заповненні та покращенні наповнення анкет ESG-аналітик. Такого роду допомога сприятиме компаніям у розвитку практик сталого розвитку та підвищенні їх позицій у ESG-рейтингах, а робота над покращенням ESG-аспектів дозволить менеджменту компаній ефективніше управляти ESG-ризиками, розширювати доступ до фінансування та товарних ринків.

Вплив компанії на довкілля та суспільство має бути чітко та повністю зрозумілим для усіх її стейкхолдерів. Так, "Environmental" (екологічні критерії) враховують корпоративну політику компанії у реагуванні бізнесу на екологічні ризики, проблеми довкілля та визначають, як саме компанія піклується про його захист. "Social" (соціальні критерії) регламентують відносини зі співробітниками, постачальниками, клієнтами та суспільством. А напрям "Governance" (корпоративне управління) стосується висвітлення інформації про менеджмент компанії, оплати праці, аудиту, внутрішнього контролю та прав акціонерів [8, с. 11—12]. Показники ефективності ESG можуть бути як кількісними, так і якісними. Кожній компанії необхідно з'ясувати сфери ESG та скоригувати механізми контролю та внутрішнього аудиту з їх урахуванням. В першу чергу зосереджуються на ESG показниках, які суттєві для інвесторів та ключових стейкхолдерів.

Екологічні чинники сьогодні розглядаються з позицій менеджменту компаній ключовими, оскільки останнім часом під впливом екологічних проблем (кліматичні зміни, екстремальні температури, нестача прісної води, виснаження природних ресурсів, забруднення повітря) постають загрози життю і здоров'ю людей, а також господарській діяльності компаній, що може спричинити зниження темпів економічного розвитку. В межах цієї складової потрібно розкрити, яким чином

компанія управляє природними ресурсами та прямо чи опосередковано здійснює вплив на довкілля, яким чином використовує чи планує впроваджувати "зелені" технології, а також участь в еколого-орієнтованих програмах.

Найбільш усталеним і поширеним підходом, який використовується в екологічних звітах компаній, є оцінка чотирьох базових напрямів: використання води, викиди парникових газів, землекористування, управління відходами. Однак цей перелік не є еталонним з огляду на відмінність підходів до оцінювання екологічних ризиків залежно від місцезнаходження виробництва та види економічної діяльності компанії [9, с. 260]. Також в ході оцінювання екологічної складової потрібно враховувати стратегічні плани компанії та її здатність до адаптації у різноманітних умовах, зокрема посилення екологічного законодавства та зростання рівня екологічних ризиків у суспільстві, що може внести додаткові елементи невизначеності в процес оцінки вартості чи стійкості компанії. Тому компаніям, які прагнуть надалі провадити ESG-активність слід бути готовими до подібних змін, здатними передбачати та планувати відповідні зміни, а також здійснювати нові інвестиції в ресурси — та енергозберігаючі технології та нові технології виробництва.

Таким чином рекомендуємо компаніям враховувати в ході своєї діяльності низку екологічних критеріїв: наявність системи передпроектної оцінки впливу виробництва на довкілля та розвиток місцевих громад з урахуванням інтересів всіх груп зацікавлених осіб; проведення комплексної оцінки життєвого циклу компанії для мінімізації негативного впливу на довкілля та кліматичні зміни; практика відповідального землекористування, збереження ландшафтних особливостей та біорізноманіття в процесі виробництва продукції та використання інфраструктури; дотримання вимог безпеки, якості та екологічної естетики в процесі виробництва і реалізації продукції для забезпечення здоров'я і комфорту клієнтів та інших стейкхолдерів; застосування енергоефективних інноваційних енерго- і ресурсозберігаючих технологій та стратегій зниження експлуатаційних витрат; відповідальний вибір сировини і матеріалів з урахуванням екологічних вимог та ланцюгів постачання; наявність змістовної нефінансової інформації про кліматичні ризики.

Зазначені вище критерії обов'язково повинні бути зафіксовані у спеціальному внутрішньому документі компанії — Політиці сталого розвитку, яка регламентує особливості взаємодії компанії з навколишнім середовищем, а також потенційні ризики, які можуть мати місце в ході такої взаємодії. При цьому компаніям обов'язково не лише дотримуватись усіх відповідних вимог і нормативно-правових документів у сфері ESG-активності, але й поширювати інформацію щодо кращих практик сталого розвитку та впроваджувати у діяльність компанії. Ініціатива щодо встановлення науково обґрунтованих кліматичних цілей заохочує компанії до збільшення обсягу розкриття інформації про сталий розвиток, створення планів покращення сталого розвитку та надання продуктів і послуг на основі нейтральних вуглецевих викидів. Провідні корпорації вже зараз вимагають від своїх постачальників розкривати дані про ста-

лий розвиток та викиди парникових газів, а також надавати підтвердження їхньої достовірності від третіх сторін.

Натомість неврахування в діяльності компаній екологічних критеріїв може посилити дію фінансових ризиків внаслідок зниження рівня довіри з боку суспільства. А наявність таких техногенних подій як шкідливі викиди в повітря, вибухи та аварії на виробництві, забруднення води чи розливи нафти тягнуть за значну адміністративну і кримінальну відповідальність, а також можуть спричинити суттєві фінансові і репутаційні втрати. Усі ці наслідки комплексно впливають на зниження вартості капіталу компанії.

Другим напрямом ESG є соціальні чинники, що характеризують політику компанії щодо управління відносинами зі суспільством, працівниками, місцевими громадами та політичним середовищем. Відтак головним критерієм для оцінювання соціальної компоненти ESG є вкладення в реалізацію соціальних цілей талого розвитку.

Низка соціальних чинників можуть суттєво впливати на результати фінансово-господарської діяльності. Так, наприклад, через брак кваліфікованого персоналу, незадоволеність умовами праці та рівнем матеріального стимулювання, можуть відбуватися простоти у роботі компанії, зрив графіків постачання продукції, втрата клієнтів, внаслідок чого страждає ділова репутація компанії. Потенційними інвесторами негативно сприймаються такі чинники як продаж негативно сприйнятої у суспільстві продукції, використання сировини із недружніх країн, а також праці нелегальних мігрантів, що може стати суттєвою загрозою для фінансово-господарської діяльності компанії.

Проте компанії, які випускають якісну та безпечну продукцію, позбавлені будь-яких геополітичних конфліктів, так як у їхніх планах розвитку враховуються зміни демографічної ситуації, структури ринків збуту, соціального становища та добробуту громадян, суспільна думка щодо діяльності самої компанії і її продукції. Врахування інтересів стейкхолдерів допомагає компанії покращити свою діяльність і краще управляти своїми ризиками. Усвідомлення ролі стейкхолдерів в економічному житті компанії є взаємовигідним процесом, оскільки фінансові результати діяльності і профіль ризику компаній покращуються, якщо компанії повністю розуміють внесок стейкхолдерів у їхню діяльність і докладають зусиль для налагодження конструктивної взаємодії з ними. При цьому покращення безпеки праці робітників не лише зменшує кількість потенційно можливих судових позовів, а й підвищує мотивацію і продуктивність працівників. Врахування зазначених вище аспектів є хорошим сигналом для потенційних інвесторів, які націлені на довгострокову співпрацю, отримання доходів та прагнуть мінімізувати вплив соціальних ризиків на вартість свого капіталу.

Таким чином основу оцінки відповідності соціальної політики компанії повинні формувати такі критерії: дотримання прав людини, соціальна відповідальність та гідне ставлення до працівників; неприпустимість практики незаконного використання робочої сили та незаконної оплати праці; різноманітність працівників у штаті компанії за віком, статтю, освітою та професійним досвідом; наявність кодексу корпоративної поведінки та узгодження його змісту, який узгоджується з більш

широкими цілями фінансової стабільності та сталого розвитку відсутність репутаційних скандалів, фактів про токсичність робочих місць та, фігурування компанії у конфліктах з територіальними громадами та громадськими організаціями; благодійна діяльність компанії; наявність каналів комунікації зі стейкхолдерами та механізму подання та розгляду можливих скарг через ці канали; розроблення та реалізація політики взаємодії зі стейкхолдерами, в основу якої покладено принципи прозорості та інклюзивності.

В ході аналізу третьої складової ESG-активності слід оцінювати систему управління компанією, а також пов'язані з цим ризики та можливості. Критерії управління обґрунтовують впровадження передової практики ESG, яка поширюється на керівництво, співробітників, зовнішній аудит та внутрішній контроль компанії. Керівні принципи ESG впроваджуються в усіх ланках управління організацією на засадах справедливості та прозорості з урахуванням кращих практик і культури належного управління. Фокус аналізу спрямовується на розподіл прав і обов'язків між різними рівнями управління компанією, включаючи спостережну раду, правління, акціонерів та інших зацікавлених осіб, що й відбувається у розрізі чотирьох груп чинників: структуру управління та контролю, кодекс етики та цінності компанії, прозорість формування інформації і звітності, інформаційні системи та кіберзагрози.

Компанія повинна переглянути кваліфікаційні вимоги та посадові інструкції, щоб вони містили знання і досвід з питань ESG. Кваліфікаційні вимоги передбачають знання у сфері управління екологічними і соціальними ризиками, корпоративної соціальної відповідальності, сталого розвитку, практик належного управління і запобігання корупції. Політика щодо розкриття інформації повинна вимагати звітування з питань, пов'язаних зі стейкхолдерами і сталим розвитком, які є суттєвими для фінансових результатів діяльності компанії. Компанія повинна визначити суттєвість будь-якої інформації, яка може покращити розуміння господарської діяльності компанії у сфері ESG. Концепція суттєвості щодо звітності з питань ESG забезпечує глибше, довгострокове розуміння ризиків, перспектив та рушійних сил успіху компанії. Команда організації повинна бути компетентною, досвідченою, незалежною та різноманітною за складом і водночас діяти на поінформованій основі, застосовуючи сучасні знання та навички стосовно ESG.

Особливо важливим в межах даної складової є оприлюднення інформації про обсяги, форми та процес прийняття рішень щодо виплати винагороди керівництву та її прив'язку до результатів діяльності компанії. А окремі компанії практикують оприлюднення інформації про співвідношення заробітної плати простих працівників і вищого керівництва компанії.

Інтеграція менеджменту екологічних та соціальних ризиків у системи управління відкриває можливості, зокрема, нові напрямки бізнесу, нові клієнти, більший доступ до фінансування, вища акціонерна вартість та покращена репутація і гудвіл. Дотримання високих стандартів корпоративного управління сприяє фінансовому зростанню, оскільки компанії, які мають високі показники ESG, мають вищу вартість акцій [19].

Хоча сьогодні світова практика може навести чимало позитивних кейсів щодо діяльності компаній у забез-

печенні цілей сталого розвитку, більшість компаній в Україні має низку труднощів щодо впровадження ESG-принципів у свою діяльність. На думку І. Макаренка [10, с. 90—91], на цьому шляху українських компаній існують такі перешкоди: слабка обізнаність і недостатнє розуміння проблематики ESG вітчизняними інвесторами та потенційними компаніями-реципієнтами інвестицій; відсутність єдиних підходів та стандартів до побудови та функціонування системи ESG-звітності; неповне розкриття інформації про ESG-активність українськими компаніями; недостатнє висвітлення у мас-медіа інформації про проблематику ESG та наявні напрацювання у напрямку її вирішення; відсутність належної інформаційної інфраструктури у сфері ESG, а також досвіду та стимулів у зборі, підготовці та висвітленні подібної інформації та інші.

Така ситуація потребує від вітчизняних органів законодавчої і виконавчої влади, а також фінансових регуляторів значних зусиль у напрямку сприяння обізнаності українського бізнесу ESG-принципів, дотримання чинного законодавства у цій сфері, розробку єдиних підходів до формування та оприлюднення ESG-звітності, а також поширення цієї практики на якомога більшу кількість українських компаній.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Компанії, що ведуть активну діяльність із залучення фінансування та просування своєї продукції на міжнародних фінансових та товарних ринках, стикаються з зростаючими очікуваннями інвесторів, контрагентів, кредиторів та регуляторів до питань сталого розвитку. Сьогодні від компаній очікуються формування стратегічного бачення в галузі ESG (environmental, social, governance) та реалізація проєктів у галузі захисту навколишнього середовища, запобігання кліматичним змінам, зниження вуглецевого сліду продукції, безаварійної роботи, дотримання принципів корпоративного управління та прав людини. З кожним роком дедалі очевиднішим стає вплив ESG-факторів на фінансові результати компаній. Тепер ухвалення рішень з нефінансових питань як відбивається на репутації компанії, так і має відчутні економічні наслідки. Серед інвесторів зростає зацікавленість у стійких бізнесах і, відповідно, інструментах, що дозволяють це визначити — ESG-рейтинги та індекси, які містять систематизовану та порівнювальну інформацію про управління ESG-аспектами різними компаніями.

Усі складові ESG-активності між собою тісно пов'язані, що дає змогу сформувати стратегічні вектори розвитку компанії та оцінити довгострокові перспективи інвестування в компанію. На основі наявних даних про ESG-активність компанії, інвестори і кредитори формують уявлення про рівень ризику. Низький рівень прозорості може свідчити про наявність проблеми чи порушень у її діяльності, що підвищує ризики вкладень в компанію і призводить до зниження вартості її капіталу (ринкової капіталізації). Тому інвестори і кредитори розглядають інформаційну прозорість корпорації як важливий індикатор її стійкості на довготривалу перспективу. До того ж, як свідчить світовий досвід, компанії з високим рівнем інформаційної прозорості дешевше

залучають на ринку ресурси, мають вищу ринкову капіталізацію, більший рівень ліквідності та є значно привабливішими для інституціональних інвесторів.

Разом із тим окремої уваги потребують питання, пов'язані з концентрацією регуляторних зусиль на уніфікації (стандартизації) процесів розкриття ESG-інформації українськими компаніями, використання ESG підходів в інвестиційній діяльності в контексті майбутньої повоєнної відбудови економіки України, створення дієвої інформаційної інфраструктури у сфері ESG. Саме ці питання визначають перспективи подальших наукових пошуків у напрямку посилення ролі інформаційної прозорості компаній на базі ESG-принципів як важливої та необхідної умови залучення інвестицій у власний розвиток.

Література:

1. Kauffman C., Robinson M. ESG Invest with Caution. The James Madison Institute. URL: <https://jamesmadison.org/esgs-invest-with-caution> (дата звернення: 04.06.2024).
2. Кіржецька М.С., Кіржецький Ю.І. Актуальні аспекти сталого розвитку бізнесу за ESG-стандартами в Україні. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія "Проблеми економіки та управління". 2022. № 2. С. 32—40.
3. Jenny Ahlberg, Karin Jonner Gard. The success story of transparency within research on corporate account and EU policy — a conceptual analysis. Working papers series in corporate governance. 2014. 44 p. Режим доступу: http://lnu.se/polopoly_fs/1.99154!20141.pdf. (дата звернення 31.05. 2024)
4. Tal Zarsky. Transparency in Data Mining: From Theory to Practice. Discrimination and Privacy in the Information Society. 2013. V 3. pp. 301—324.
5. Пластун О.Л., Філатова Г.П., Пуговкіна Ю.А. Інформаційна прозорість у сегменті відповідального інвестування. Економіка та право. 2023. № 2. С. 52—59. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2023.02.052> (дата звернення: 04.06.2024).
6. Global Reporting Initiative (GRI). URL: <https://www.globalreporting.org>. (дата звернення 30.05. 2024).
7. ESG-практики. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/services/consulting/esg.html>. (дата звернення 31.05. 2024).
8. Кривомаз Т.І., Чалий І.Г., Гамоцький Р.О., Ільченко І.С., Циба А.М. Критерії ESG у зеленій відбудові України. Екологічна безпека та природокористування. 2023. Вип. 4 (48). С. 5—20.
9. Ганусич В. Аналіз ESG-рейтингу компанії. Acta Academicae Beregsasiensis. Economiics. 2022. № 2. С. 257—265.
10. Макаренко І.О. Інкorporація ESG-критеріїв у діяльність компаній у контексті їх інвестиційного скринінгу. Економіка, управління та адміністрування. 2023. № 2 (104). С. 86—93.
2. Kirzhetska, M.S & Kirzhetskyi, Yu.I. (2022), "Current aspects of sustainable business development according to ESG standards in Ukraine", Visnyk Natsional'noho universytetu "L'vivs'ka politekhnika". Seriya "Problemy ekonomiky ta upravlinnya", Vol. 2, pp. 32—40.
3. Ahlberg, Jenny & Jonner, Karin (2014), "The success story of transparency within research on corporate account and EU policy — a conceptual analysis", Working papers series in corporate governance, available at: http://lnu.se/polopoly_fs/1.99154!20141.pdf. (Accessed 31 May 2024).
4. Zarsky, Tal (2013), "Transparency in Data Mining: From Theory to Practice", Discrimination and Privacy in the Information Society, Vol. 3, pp. 301—324.
5. Plastun, O.L., Filatova, H.P. & Puhovkina YU.A. (2023), "Information transparency in the segment of responsible investment", Ekonomika ta pravo, Vol. 2. pp. 52—59. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2023.02.052>.
6. Global Reporting Initiative, GRI. (2024), available at: <https://www.globalreporting.org> (Accessed 30 May 2024).
7. KPMG (2024), "ESG practices", available at: <https://kpmg.com/ua/uk/home/services/consulting/esg.html>. (Accessed 31 May 2024).
8. Kryvomaz, T.I., Chalyy, I.H., Hamots'kyi, R.O., Il'chenko, I.S., & Tsyba, A.M. (2023), "ESG criteria in the green reconstruction of Ukraine", Ekologichna bezpeka ta pryrodokorystuvannya, Vol. 4 (48), pp. 5—20.
9. Hanusych, V. (2022), "Analysis of the company's ESG rating", Acta Academicae Beregsasiensis. Economiics, Vol. 2, pp. 257—265.
10. Makarenko, I.O. (2023), "Incorporation of ESG criteria into the activities of companies in the context of their investment screening", Ekonomika, upravlinnya ta administruvannya, Vol. 2 (104), pp. 86—93.

Стаття надійшла до редакції 07.06.2024 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663